

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/99/2019
Identifikačné číslo spisu: 2715207677
Dátum vydania rozhodnutia: 26.01.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Vladík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:2715207677.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: W. W. S., M., narodený dňa XX.XX.XXXX, bytom N., S. XXXX/XX, právne zastúpený: Mgr. Tomáš Kováč, advokát, so sídlom v Bratislave, Mýtna 42, proti žalovanému: Trnavský samosprávny kraj, so sídlom v Trnave, Starohájska 10, P.O.BOX 128, o zaplatenie odplaty za zriadenie zákonného vecného bremena, vedenom na Okresnom súde Skalica pod sp. zn. 7 C 961/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 26. novembra 2018 sp. zn. 23 Co 411/2017, takto

rozhodol:

Návrh na prerušenie konania z a m i e t a.

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému n e p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Skalica (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 7 C 961/2015-79 z 10. mája 2017 uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu 3.825,90 Eur s úrokom z omeškania 0,022 % denne zo sumy 7,02 Eur od 18.6.2014 do 15.12.2015 a sumu 7,02 Eur denne od 16.12.2015 do 10.05.2017 s úrokom z omeškania 0,022 % denne zo sumy 7,02 Eur od 16.12.2015 do zaplatenia. Súd prvej inštancie priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania 100 %, s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku.

2. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplynulo, že súd prvej inštancie mal v danom prípade za preukázané, že žalovaný ako vlastník stavby nemal ku dňu účinnosti (01.07.2009) zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z. z.“) k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, preto s účinnosťou od 01.07.2009 vzniklo vo verejnom záujme v prospech vlastníka stavby zákonné vecné bremeno k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom. Paralelne k tomu vznikla povinnosť vlastníkovi pozemku trpieť výkon takéhoto práva, a to až do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území (čl. 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z.).

Súd prvej inštancie mal za nesporné, že žalovaný užíva pozemok vo vlastníctve žalobcu od 01.07.2009 titulom zákonného vecného bremena v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z. z., pričom pozemok užíva bez akéhokoľvek protiplnenia žalobcovi.

3. K námietke premlčania súd prvej inštancie poznamenal, že žalobca ako vlastník svojej nehnuteľnosti má právo s ňou od 18.06.2014 nie len právne ale i fakticky nakladať, užívať ju, požívať z nej plody a úžitky. Od tohto dňa si mohol začať uplatňovať svoje práva k nehnuteľnosti. Žalobca doručil žalobu na súd 16.12.2015 domáhajúc sa svojich práv, teda vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote a preto nárok podľa názoru súdu prvej inštancie premlčaný nebol. Dodal, že hoci zákon č. 66/2009 Z. z. neuvádza, že vecné bremená vzniknuté podľa § 4 ods. 1 vznikajú za náhradu, je nutné v tejto súvislosti vychádzať z článku 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“) a odvolávajúc sa na čl. 20 ods. 4 Ústavu Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) súd prvej inštancie vychádzal z myšlienkového pochodu, že žalobcov nárok na priznanie primeranej a opakovanej náhrady je dôvodný. Vzhľadom na obdobie, za ktoré žiadal žalobca náhradu a ustálenia si opakovateľnosti plnenia súd prvej inštancie dospel k záveru, že nárok žalobcu nie je premlčaný, preto vyhodnotil námietku premlčania žalovaného ako nedôvodnú. Konštatoval, že nemožno vychádzať pri premlčaní odo dňa 01.07.2009, kedy vzniklo zákonné vecné bremeno, lebo v tom čase žalobca nebol vlastníkom vyššie uvádzanej parcely.

4. Logickým a gramatickým výkladom § 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. súd prvej inštancie ustálil, že zákonné vecné bremeno je zriadené na dobu určitú, keďže v uvedenom ustanovení je presne špecifikovaný koniec doby, a to vykonanie pozemkových úprav. Súd mal preukázané, že v čase nadobudnutia nehnuteľnosti žalobcom a ani doposiaľ neboli na spornej nehnuteľnosti vykonané pozemkové úpravy a žalovaný ani o ne nepožiadaval. Zhodným tvrdením strán sporu mal súd prvej inštancie za nesporné, že žalobca je nútene obmedzený v užívaní svojej parcely požívajúc len funkciu „holého vlastníka“, keďže žalovaný doposiaľ nič nezaplátil za zákonné vecné bremeno aplikované v čase vlastníctva žalobcu.

5. V ďalšom dal súd prvej inštancie do pozornosti, že nárok žalobcu vo forme opakovaného mesačného plnenia vyhodnotil za dôvodný aj z dôvodu, že pri preukázanom obmedzení vlastníctva nedošlo k zmene osoby vlastníka (ako je to pri vyvlastnení), ale k zásahu do rozsahu oprávnení vyplývajúcich z obsahu ústavou zaručeného práva vlastníť majetok (nález ÚS SR z 26. marca 1997, sp. zn. II. ÚS 8/97). Nárok mal za dôvodný za celé obdobie od nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemku dňa 18.6.2014 do dňa datovania žaloby podanej na súd (do tohto konania) 15.12.2015, ako aj nárok od 16.01.2015, kedy bola podaná žaloba na súd, do 10.05.2017, kedy bolo v merite veci rozhodnuté.

6. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že vychádzal z premisy, že obmedziť žalobcu (vlastníka) vo výkone jeho vlastníckeho práva, resp. v jednotlivých jeho zložkách, t. j. v držbe, užívaní (požívaní) a nakladaní možno len na základe zákona, vo verejnom záujme a za náhradu. V konečnom dôsledku mal súd prvej inštancie preukázané, že žalovaný bol ten, kto nemal pozemok na zámenu a ani nepožiadaval o pozemkové úpravy. Vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti a odvolávajúc sa podporne i na Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd súd prvej inštancie dospel k záveru, že nárok žalobcu je dôvodný a to vo forme odmeny či nejakej mesačnej renty späťne od nadobudnutia parcely do jeho vlastníctva, lebo preukázateľne mesačne je obmedzovaný vo faktickom užívaní svojej nehnuteľnosti.

7. V ďalšom sa súd prvej inštancie vyporiadal s otázkou, či žalobcom uplatnená výška nároku je primeraná a dospel k zisteniu, že žalovaný majúci vedomosť, že jeho cestné teleso zaberá v plnom rozsahu parcelu žalobcu nevyriešil vec ani len žiadosťou o pozemkové úpravy či zámenou pozemku, preto bolo potrebné prihliadať na to, aká je skutočná hodnota vecného bremena v danom čase a mieste. Samotný žalobca si uplatnil nárok na nižšiu sumu ako vychádzala z odborného stanoviska znalca z odboru stavebníctvo č. 055/2017, preto súd žalobe v tejto časti vyhovel. V konaní mal súd prvej inštancie preukázané, že do dňa vyhlásenia rozsudku žalovaný nepodal žiadosť na pozemkové úpravy (pričom tak môže učiniť len on a práve na ukončenie pozemkových úprav je viazané zákonné vecné bremeno v tomto prípade), preto považoval za dôvodný nárok žalobcu i za obdobie od 16.12.2015 do

10.05.2017. Žalobcovi súd prvej inštancie priznal i ním správne uplatnený zákonný úrok z omeškania.

8. Krajský súd v Trnave (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 23 Co 411/2017-121 zo dňa 26. novembra 2018 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol a žalovanému priznal právo na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v plnej výške. Mal za to, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, vec však nesprávne právne posúdil. Odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie uzavrel, že nárok žalobcu v prejednávanej veci je možným opakovaným plnením a premlčaný nie je, pretože si ho mohol žalobca uplatniť prvýkrát po nadobudnutí vlastníckeho práva k pozemku (18.06.2014) a žalobu podal na súde 16.12.2015. Podľa názoru odvolacieho súdu však uvedený právny názor súdu prvej inštancie nebol správny s prihliadnutím na zistený skutkový stav.

9. Odvolací súd vyslovil, že finančná náhrada za zriadenie vecného bremena je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné vecné bremeno vzniklo „in rem“, a preto sa vzťahuje na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je zásadne jednorazová a nemá charakter opakujúceho sa plnenia (rozsudok NS SR 3 Cdo 49/2014, ale aj 7 Cdo 26/2014).

10. Konštatoval, že ak si žalobca uplatnil právo na zaplatenie náhrady na zriadené vecné bremeno, zásadne išlo o jednorazovú odplatu, čo vyplýva z charakteru uplatneného nároku. Nešlo o vydanie bezdôvodného obohatenia, o ktoré by mohlo ísť v prípade, ak by žalovaný užíval pozemok žalobcu bez právneho dôvodu (§ 451 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“). V prípade vydania bezdôvodného obohatenia (alebo nájmu na základe zmluvy) je možné uvažovať o opakujúcom sa plnení na strane osoby, ktorá pravidelne a neobmedzene užíva cudziu vec bez právneho dôvodu. Žalovaný však podľa názoru odvolacieho súdu neužíva pozemok žalobcu bez právneho dôvodu, pretože na pozemku žalobcu vzniklo zo zákona ku dňu 01.07.2009 vecné bremeno vo verejnom záujme, t. j. žalovaný má právny dôvod na to, aby užíval pozemok žalobcu. V ďalšom odvolací súd poznamenal, že ak má odplata za zriadené vecné bremeno povahu jednorazového plnenia a zákonné vecné bremeno vzniklo 01.07.2009, v súlade s § 101 OZ si vlastníč pozemku nárok na odplatu mohol uplatniť v lehote 3 rokov od jeho vzniku, t. j. do 01.07.2012 a ak tak neurobil, jeho právo sa premlčalo a musí počítať s tým, že na námietku dlžníka jeho nároku súd nebude môcť vyhovieť. Odvolací súd zdôraznil, že vecné bremeno vzniklo „in rem“ (na veci), t. j. s vecou prešlo na nového vlastníka a nový vlastníč vstúpil do práv a povinností predchádzajúceho vlastníka. Ak žalobca kúpil pozemok 18.06.2014 so zákonným vecným bremenom, ktoré vzniklo 01.07.2009, podľa odvolacieho súdu mal a mohol vedieť, že nárok na odplatu za zriadené vecné bremeno (ako jednorazové plnenie) bol už v čase kúpy premlčaný a bol premlčaný aj v čase podania žaloby (16.12.2015).

11. V ďalšom dal odvolací súd do pozornosti, že nárok na náhradu za zriadenie vecného bremena a jeho uplatňovanie ako jednorazovej náhrady má prednosť pred vydaním bezdôvodného obohatenia, ktoré má charakter opakujúceho sa plnenia (podobne ako nájomné), preto je potrebné rozlišovať charakter odplaty pri vecných bremenách ako jednorazovej a bezdôvodné obohatenie ako opakujúcej sa.

12. Podľa názoru odvolacieho súdu z ustanovenia § 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. nevyplýva, či ide o právo, resp. povinnosť (strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremeniu) na dobu určitú alebo neurčitú, vyplýva len možnosť časového obmedzenia trvania vecného bremena, t. j. len do doby realizácie pozemkových úprav, pričom v prejednávanej veci aj keď žalovaný nepožiadal o pozemkové úpravy, nie je vylúčené, že v budúcnosti sa uskutočnia.

13. Odvolací súd z vyššie uvedených dôvodov považoval argumentáciu žalovaného o charaktere plnenia za vecné bremeno a posúdenie premlčania v odvolaní za dôvodnú a za dôvodnú vyhodnotil aj námietku žalovaného, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dokazovanie žalovaným a nezabezpečil kúpnu zmluvu, ktorá by preukazovala, či je nárok žalobcu uplatnený v súlade s dobrými mravmi a či žalobca nekúpil pozemok za nižšiu sumu, ako si uplatňuje žalobou. Súd prvej inštancie sa v rozsudku nevysporiadal s tým, prečo takýto dôkaz nevykonal a následne neposúdil nárok žalobcu, či bol uplatnený

v súlade s dobrými mravmi.

14. Žalobca podal proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v celom rozsahu dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj ako „CSP“) a podľa § 421 ods. 1 CSP. Rozsudok odvolacieho súdu je podľa žalobcu vecne nesprávny a vydaný v rozpore so skutkovým aj právnym stavom veci a s vykonaným dokazovaním.

15. Dovolateľ namietal, že vecné alebo právne závery odvolacieho súdu sú veľmi stručné a arbitrárne. S poukazom na odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu (odsek 27, 28, 30 a 31), na ustanovenie § 382 CSP a na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadrený v judikáte R 33/2011 uviedol, že ak odvolací súd nevyzval účastníka konania, aby sa vyjadril k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

16. Žalobca videl procesnú vadu zmätočnosti a zásah do jeho práva na spravodlivý súdny proces v tom, že odvolací súd, ktorý zmenil rozsudok súdu prvej inštancie, ho podľa procesných predpisov účinných v čase jeho rozhodovania nevyzval, aby sa vyjadril k možnosti použitia tých ustanovení zákona, ktoré odvolací súd považoval za významné pre právne posúdenie danej veci a ktoré pri doterajšom rozhodovaní neboli použité.

17. Účelom ustanovenia § 382 CSP bolo podľa dovolateľa predísť prekvapivému rozhodnutiu odvolacieho súdu z hľadiska právnej kvalifikácie merita veci podľa (odlišného ustanovenia) hmotného práva. Tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na odlišnom právnom závere, pri ktorom zvažoval použitie ustanovení právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní neboli použité (so zreteľom na iný právny záver súdu prvej inštancie), odňal žalobcovi možnosť namietat správnosť tohto „nového“ právneho názoru a vyjadriť sa k nemu. V nadväznosti na uvedené mal dovolateľ za preukázané, že postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP, ktorou bola žalobcovi znemožnená realizácia procesných oprávnení účastníka konania.

18. V ďalšom dovolateľ namietal, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je nesprávny, nakoľko spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa názoru dovolateľa má žalobca zákonný nárok na odplatu (náhradu) voči žalovanému, nakoľko v zmysle ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vzniklo na predmetnom pozemku, v rozsahu zastavanej časti pod cestou, ktorý je vo výlučnom vlastníctve žalobcu, zákonné vecné bremeno. K uloženiu povinnosti na zaplatenie odplaty za zriadenie zákonného vecného bremena je podľa dovolateľa právny základ v Ústave ako aj vo všeobecne záväzných právnych predpisoch nižšej právnej sily.

19. Dovolateľ vyslovil, že rozporuje právne posúdenie veci odvolacím súdom o tom, že náhrada za vecné bremeno má byť jednorazového charakteru, že nárok na túto náhradu vznikol ku dňu 01.07.2009 a že týmto dňom začala plynúť trojročná premlčacia lehota, ktorá sa skončila vlastníčkovi pozemku dňa 01.07.2012. Podľa dovolateľa sa mal odvolací súd pri skúmaní žalovaným vznesenej námietky premlčania zaoberať skúmaním námietky premlčania vo vzťahu k uplatnenému nároku žalobcu na náhradu za zriadenie vecného bremena počas doby trvania dočasného obmedzenia vlastníckeho práva, pretože žalobca sa nedomáhal jednorazovej odplaty (náhrady) za zriadenie zákonného vecného bremena.

20. K právnemu záveru odvolacieho súdu o údajnej výlučnosti jednorazovej odplaty (náhrady) za zriadenie zákonného vecného bremena a údajne dôvodnosti žalovaným vznesenej námietky premlčania nároku dovolateľ poznamenal, že v tejto právnej veci ide o časovo obmedzené trvanie obmedzenia vlastníckeho práva žalobcu, keďže zákonné vecné bremeno zriadené zákonom č. 66/2009 Z. z. je zriadené na dobu určitú, nie na dobu neurčitú, a to do doby vykonania pozemkových úprav. Obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu teda nemôže byť chápané ako časovo neobmedzené, preto nemožno dospieť k záveru, že žalobcovi patrí len jednorazová odplata (náhrada) za zriadenie zákonného vecného bremena, ako to tvrdí odvolací súd. Dodal, že nakoľko žalobca má nárok na priznanie

primeranej tzv. opakovanej náhrady za obdobie časovo obmedzeného (t. j. dočasného) trvania obmedzenia jeho vlastníckeho práva, nemohlo dôjsť k premlčaniu tohto práva žalobcu ako celku, keďže právo žalobcu plynutím času priebežne vzniká.

21. Mal za to, že ak zákon č. 66/2009 Z. z. výslovne neustanovuje spôsob, prípadne formu poskytnutia náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva, odvolací súd nebol oprávnený zvoliť takú interpretáciu právneho predpisu, ktorá je ústavne nekonformná, ale bol povinný interpretovať právnu normu spôsobom ústavne konformným. Dal do pozornosti, že žiadne ustanovenie zákona č. 66/2009 Z. z. ani Občianskeho zákonníka neustanovuje, že náhrada za zriadenie vecného bremena zriadeného zákonom č. 66/2009 Z. z., resp. náhrada za vecné bremeno v zmysle Občianskeho zákonníka má byť výlučne vo forme jednorazovej odplaty (náhrady). Zákon č. 66/2009 Z. z. priznanie primeranej náhrady za obdobie dočasného obmedzenia vlastníckeho práva vo forme náhrady „len“ za konkrétne obdobie nezakazuje, a teda priznanie takéhoto nároku súdnym rozhodnutím je podľa dovolateľa prípustné. Dovolateľ konštatoval, že ak by mal zákonodarca v súvislosti so zákonom č. 66/2009 Z. z. v úmysle obmedziť náhradu za zriadené vecné bremeno len ako jednorazovú náhradu, definoval by to v zákone tak, ako napr. v prípade elektrifikačných zákonov. Tým, že zákonodarca túto skutočnosť právnou úpravou zákona č. 66/2009 Z. z. výslovne neriešil, je právom žalobcu žiadať opakovanú náhradu (t. j. náhradu za konkrétne obdobie trvania obmedzenia vlastníckeho práva). S poukazom na zásadu súkromného práva „všetko je dovolené, čo nie je zakázané“ dospel dovolateľ k záveru, že pokiaľ zákon bližšie nešpecifikuje formu náhrady, je v zásade na oprávnenom subjekte, aby si zvolil spôsob výkonu svojich práv.

22. S poukazom na uvedené dovolateľ ustálil, že v predmetnej právnej veci možno poskytnúť odplatu len za skutočnú dobu užívania pozemku žalovaným, nie jednorazovo, preto je žalovaným vznesená a odvolacím súdom akceptovaná námietka premlčania uplatneného nároku žalobcu na odplatu nepodložená, nedôvodná a právne bezpredmetná.

23. Dovolateľ v dovolaní poukázal na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL ÚS 42/2015-105 ako aj na ďalšie rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

24. Skutkové aj právne závery uvedené v rozsudku odvolacieho súdu podľa názoru dovolateľa nie sú riadne odôvodnené, sú arbitrárne, sú z ústavného hľadiska neudržateľné a nezdôvodniteľné a preto majú za následok porušenie základných práv a slobôd žalobcu ako strany sporu. Odvolací súd v predmetnej právnej veci vykonal ústavne nesúladný výklad právnych noriem, pričom na zistený skutkový a právny stav veci nepoužil ústavne súladné interpretované platné a účinné právne normy. Odvolací súd porušil základné právo žalobcu na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 a článku 48 ods. 2 Ústavy, právo žalobcu na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 36 ods. 1 Listiny a právo žalobcu na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

25. Záverom dovolateľ poznamenal, že odvolací súd nevysvetlil a nezdôvodnil, akými úvahami dospel k záveru, že žalobcovi nevznikol nárok na náhradu za nútené obmedzenie jeho vlastníckeho práva k pozemku, ktoré v súčasnosti trvá už takmer päť rokov (od 18.06.2014). Námietku o nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom a o nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu vzhľadom na uvedené považoval dovolateľ za dôvodnú, preto navrhol, aby odvolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

26. Žalovaný sa k dovolaniu vyjadril po lehote stanovenej súdom prvej inštancie na vyjadrenie, preto dovolací súd v zmysle § 436 ods. 3 CSP na vyjadrenie neprihliadol.

27. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

28. Dovolací súd najskôr skúmal existenciu prvého z dovolateľom uplatnených dovolacích dôvodov, ktorým je tzv. vada zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Ak totiž dovolanie z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z väd uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. zmätočnosť rozhodnutia) neznamená len splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť. Z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

29. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

30. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) dovolateľ v dovolaní namietal, že odvolací súd, ktorý zmenil rozsudok súdu prvej inštancie, ho podľa § 382 CSP nevyzval, aby sa vyjadril k možnosti použitia tých ustanovení zákona, ktoré odvolací súd považoval za významné pre právne posúdenie danej veci a ktoré pri doterajšom rozhodovaní neboli použité. Tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie prekvapivo založil na odlišnom právnom závere za použitia ustanovení právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní neboli použité, podľa názoru dovolateľa došlo k odňatiu možnosti žalobcu namietat správnosť tohto „nového“ právneho názoru a vyjadriť sa k nemu.

31. K predmetnej námietke dovolací súd v prvom rade uvádza, že dovolateľ len všeobecne, bez bližšej konkretizácie namietal, že odvolací súd pri rozhodovaní v predmetnej veci aplikoval na zistený skutkový stav ustanovenia právneho predpisu, ktoré neboli použité pri doterajšom rozhodovaní s tým, že mu odvolací súd neumožnil vyjadriť sa k ich aplikácii; dovolaciemu súdu z podaného dovolania nie je známe o ustanovenia akého právneho predpisu by malo ísť, ani čoho sa malo týkať.

32. V ďalšom dovolací súd poukazuje na bod 19. rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorých odvolací súd náležitým spôsobom ozrejmil, že „...po preskúmaní rozsudku, konania jemu predchádzajúcemu, ako aj celého obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správny skutkovým zisteniam, vec však nesprávne právne posúdil. Vzhľadom na to, že odvolací súd vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie bez potreby zopakovania či doplnenia dokazovania a dôvodom pre zmenu napadnutého rozsudku je v podstate právne posúdenie premlčania nároku žalobcu, čo posudzoval súd prvej inštancie a žalobca sa k tejto otázke vyjadril, odvolací súd nepovažoval za potrebné a účelné na prejednanie odvolania nariadovať pojednávanie, keď si to nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP).“

33. Dovolací súd má z priloženého súdneho spisu za preukázané, že k zmene rozsudku súdu prvej inštancie, a teda k zamietnutiu žaloby, došlo z dôvodu odlišného právneho názoru odvolacieho súdu v otázke posúdenia charakteru finančnej náhrady za zriadenie vecného bremena a s tým súvisiacou otázkou premlčania práva na zaplatenie náhrady za zriadenie vecného bremena. Zatiaľ čo súd prvej

inštancie dospel k právnenému záveru, že finančná náhrada za vznik vecného bremena má charakter opakujúceho sa plnenia, preto žalobcov nárok na priznanie primeranej a opakovanej náhrady nie je premlčaný, odvolací súd ustálil jednorazový charakter náhrady za zriadenie vecného bremena a nárok žalobcu na náhradu vyhodnotil ako premlčaný.

34. Pokiaľ žalobca v dovolaní namietal tzv. „prekvapivosť“ súdneho rozhodnutia“ v spojitosti s § 382 CSP dovolací súd s poukazom na vyššie uvedené uvádza, že ustanovenie § 382 CSP sa vzťahuje na ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce. V takomto prípade vzniká súdu povinnosť vyzvať strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Použitie tohto ustanovenia odvolacím súdom znamená, že nárok treba posúdiť alebo podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia (iného paragrafu alebo iného odseku). Právnym predpisom (alebo aj zákonným ustanovením), ktorý pri doterajšom rozhodovaní nebol použitý, je právny predpis (zákonné ustanovenia), o ktorý výklad a použitie nežiadala v priebehu konania žiadna zo sporových strán. Druhou zákonnou podmienkou, ktorá musí byť splnená súčasne je, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, ak odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej, t. j. je toho názoru, že skutkový stav zistený súdom prvej inštancie (§ 383 CSP) alebo po doplnení dokazovania odvolacím súdom (§ 384 CSP) treba subsumovať pod určitú právnu normu alebo súbor právnych noriem. Za týchto podmienok môže odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdiť alebo zmeniť. (vid' Števíček M., Fícová S., Baricová J., Mesiárkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 1271).

35. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania žalobcu (pri riešení otázky, či mu postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať v zmysle § 420 písm. f/ CSP), vzal na zreteľ odlišné právne závery vyjadrené v rozhodnutiach súdov oboch inštancií v prejednávacom prípade. Kým súd prvej inštancie rozhodol v prospech žalobcu, odvolací súd na odvolanie žalovaného vo svojom zmeňujúcom rozhodnutí rozhodol v jeho neprospech. Odvolací súd viazaný zisteným skutkovým stavom veci súdom prvej inštancie (§ 383 CSP) nezopakoval ani nedoplňil dokazovanie, keďže mal za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k správnym skutkovým zisteniam, vec však nesprávne právne posúdil (§ 385 ods. 1 CSP). Odvolací súd však pri hodnotení jednotlivých dôkazov na posudzovaný prípad neaplikoval žiadne ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a bolo pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Odvolací súd dospel k svojim „novým“ právnym záverom na základe odlišného právneho posúdenia charakteru náhrady za vznik vecného bremena, s čím došlo k odlišnému záveru o dôvodnosti námietky premlčania, pričom obe strany sporu sa k všetkým zásadným skutočnostiam v priebehu konania na súde prvej inštancie vyjadrili. Na základe vyššie uvedeného je teda zrejmé, že nejde o tzv. prekvapivé rozhodnutie odvolacieho súdu ako sa mylne žalobca domnieva.

36. Na dôvažok dovolací súd uvádza, že hoci sa môže zdať, že odvolací súd vo svojom odôvodnení (bod 27., 28.) na rozdiel od súdu prvej inštancie svoje rozhodnutie doplnil o úvahy týkajúce sa bezdôvodného obohatenia (teda, že konečnému záveru jeho rozhodnutia predchádzala pre rozhodnutie veci podstatná okolnosť a to aplikácia ustanovení Občianskeho zákonníka o bezdôvodnom obohatení) nie je tomu tak. Odvolací súd výlučne na podporu svojho právneho záveru o jednorazovom charaktere odplaty za zriadenie vecného bremena poukázal na situácie, kedy by bolo možné uvažovať o priznaní opakujúceho sa plnenia (bezdôvodného obohatenia) na strane osoby, ktorá pravidelne a neobmedzene užíva cudziu vec bez právneho dôvodu.

37. Dovolací súd zároveň uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívnym uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Dovolateľ preto nemôže dôvodne a opodstatnene namietat', že mu odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k

porušení jeho práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

38. V kontexte požiadaviek riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd dovolací súd zdôrazňuje, že ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (napr. rozhodnutia vo veciach Ruiz Torija proti Španielsku, Hiro Balani proti Španielsku, Georgiadis proti Grécku, Higgins proti Francúzsku). Preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Ani súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

39. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neutržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov - od 01.07.2016 strán sporu (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva ale nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

40. Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí (zakotvené aj v § 220 ods. 2 CSP a § 393 ods. 2 CSP) spĺňa, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj

všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Obsah spisu vedeného v preskúmvanej veci v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 393 CSP.

41. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd ustálil, že dovolateľ neopodstatnene namietal, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f/ CSP. Preto dospel dovolací súd k záveru, že konanie vadou podľa § 420 písm. f/ CSP postihnuté nebolo. S poukazom na to, že v prejednávanom prípade prelomenie stavu právnej istoty nastolenej právoplatnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu konštatovaním prípustnosti dovolania do úvahy neprichádza, najvyšší súd dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP pre jeho procesnú neprípustnosť podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol.

42. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľom namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP dovolací súd pristúpil k posúdeniu jeho dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, kedy dovolateľ namietal jednorazový charakter náhrady za zriadenie vecného bremena a akceptovanie námietky premlčania uplatneného nároku žalobcu na odplatu.

43. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

44. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

45. Podľa názoru dovolateľa je dovolanie prípustné aj s poukazom na § 421 ods. 1 CSP. Keďže dovolateľ presnejšie neurčil, či rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, dovolací súd vychádzal z vymedzenia dovolacích dôvodov uvedených v časti V. a VI. dovolania a ustálil, že dovolateľ namietal vybočenie z ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

46. Právnou úpravou dovolania v Civilnom sporovom poriadku sa sleduje náprava nesprávností v

individuálnom spore dovolateľa, ale tiež dosiahnutie cieľov významných z hľadiska celkového rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa takto sleduje zámer minimalizovať nežiaduce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu.

47. Pre účely ďalšieho výkladu dovolací súd (so zreteľom na dovolaciu argumentáciu žalovaného) uvádza, že za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 01.01.1993 pod pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 06. marca 2017, sp. zn. 3 Cdo 6/2017). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 [uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 29/2017, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) ako judikát R 71/2018]. S prihliadnutím na čl. 3 CSP do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu treba zahrnúť aj rozhodnutia Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne Súdneho dvora Európskej únie. Rozhodnutia súdov iných štátov, a teda ani rozhodnutia Ústavného súdu ČR a Najvyššieho súdu ČR pod tento pojem nespádajú (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 31. októbra 2017 sp. zn. 6 Cdo 129/2017).

48. Na tomto mieste dáva dovolací súd do pozornosti, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je relevantná len taká otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky nižšie uvedené znaky: a/ musí ísť o otázku riešenú odvolacím súdom, ktorá je buď hmotnoprávneho alebo procesnoprávneho charakteru, b/ spôsob jej vyriešenia odvolacím súdom zakladá "odklon" od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ odvolací súd na jej riešení založil svoje rozhodnutie, d/ uvedená otázka musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, e/ ide o otázku zásadného právneho významu, t. j. takú, ktorá je významná nielen pre prerokovávanú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov SR a f/ vždy musí ísť o otázku právnu, nie skutkovú; ak niektorý z týchto znakov chýba, dovolanie nie je podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP prípustné.

49. Dovolateľ argumentoval proti právnenému posúdeniu veci odvolacím súdom, ktorý uzavrel, že náhrada za vecné bremeno má jednorazový charakter, nárok na náhradu tak vznikol ku dňu 01.07.2009 a týmto dňom začala plynúť trojročná premlčacia lehota, ktorá sa skončila vlastníkovi pozemku dňa 01.07.2012.

50. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 2 Cdo 194/2018 zo dňa 26. augusta 2019 rovnako ako v uznesení sp. zn. 8 Cdo 17/2019 zo dňa 30. novembra 2020 riešil otázku, či vlastník pozemku, na ktorom viazne zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2019 Z. z., má nárok na primeranú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva vo forme pravidelných platieb primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia vo výške ročného úžitku, ktorý sa viaže k tej časti nehnuteľnosti, v ktorej sa vlastníctvo obmedzuje a či existuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré by bránilo považovať náhradu za obmedzenie vlastníckych práv zákonným vecným bremenom podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vo forme opakujúceho sa plnenia. Z uznesenia dovolacieho súdu sp. zn. 2 Cdo 194/2018 zo dňa 26. augusta 2019 vyplýva:

„ 36. Obdobnú „dovolaciu otázku“ už najvyšší súd riešil v rozsudku z 24. marca 2015 sp. zn. 7 Cdo 26/2014 ako aj v rozsudku zo 14. apríla 2016 sp. zn. 3 Cdo 49/2014, ktoré sa týkali priznávania primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej

republiky č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z.z.“).

37. Výslovený právny názor je plne prijateľný a použiteľný a j n a priznávanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z.z. Aj obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. patrí totiž k tzv. legálnym (zákonným) vecným bremenám, čiže k verejnoprávnym obmedzeniam vlastníckeho práva. Jeho verejnoprávny charakter a jeho povaha nasvedčujú tomu, že sa významne približuje k obmedzeniu vlastníckeho práva zakotveného v zákone č. 182/1993 Z.z. Svedčí o tom nakoniec aj ich zhodná zákonná konštrukcia.

38. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkovi stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok. Podkladom na vykonanie záznamu o vzniku vecného bremena v katastri nehnuteľností, ku ktorým vzniklo v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu.

39. Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z.z. vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania úprav v príslušnom katastrálnom území.

40. Uvedené ustanovenia označili oprávnenie obcí a vyšších územných celkov držať a užívať pozemky pod stavbami, ktoré sú v ich vlastníctve, ako vecné bremeno a v poznámkach pod čiarou odkazuje na § 151n až § 151p Občianskeho zákonníka. Ide však o verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva, pretože oprávnenie držať a užívať pozemok neprislúcha konkrétnej osobe, ale druhovo vymedzenému subjektu - obci alebo vyššiemu územnému celku a obmedzenie vlastníckeho práva je odôvodnené verejným záujmom. Stavbami sú predovšetkým cestné komunikácie, materské školy, cintoríny, parky a ďalšie všeobecne prospešné zariadenia, ktoré boli vybudované pred rokom 1989. Zriadenie vecného bremena predstavuje spôsob, ako vyriešiť dlhodobu neusporiadanú vzťahy k pozemkom vo vlastníctve iných osôb, na ktorých sa nachádzajú povolené stavby, ktoré boli pôvodne vo vlastníctve štátu a podľa osobitných predpisov prešli na obce a vyššie územné celky. Ide o nedoriešené právne vzťahy z predchádzajúceho spoločenského režimu a zákonodarca prijatím zákona č. 66/2009 Z.z. ustanovil mechanizmy, akými možno usporiadať medzery vo vlastníckych vzťahoch.

41. Tak ako zákon č. 182/1993 Z.z., ani zákon č. 66/2009 Z.z. *expressis verbis* neuvádza, že vecné bremeno vzniká za náhradu. Ústavný súd však vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 474/2013 konštatoval, že aj keď zákon č. 182/1993 Z.z. neuvádza, že vecné bremeno vzniknuté podľa § 23 ods. 5 vzniká len za náhradu, je potrebné, aby vychádzal z čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a v kontexte s tým aj s právnou úpravou obsiahnutou v pôvodnom ustanovení § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd už skôr uzavrel, že pri nedostatku právnej úpravy možno náhradu za vzniknuté bremeno odvodiť zo všeobecne uznávaných princípov, príkazom na ochranu základných práv a slobôd, teda aj zo základného práva vlastníť a užívať majetok (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 89/2008).

42. I v prípade zriadenia vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. je primeraná náhrada namieste. Všeobecné súdy vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti plne rešpektujú, že vlastníkom pod stavbami patriacimi obci alebo vyššiemu územnému celku patrí primeraná náhrada podľa všeobecných zásad upravujúcich inštitút vecného bremena determinovaná proporcionalitou a vyvažovaním hodnoty vlastníckeho práva a hodnoty verejného záujmu (rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10 Co 134/2012, uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 19 Co 198/2014, uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 MCdo 2/2014).

43. Ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. vzniklo *ex lege* jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t. j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za

obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov.

44. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 49/2014 konštatoval, že finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno.

45. Podstatou predmetného názoru považoval za „ústavne udržateľný“ aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012. Ani ďalšie rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa posudzovania opakovanosti finančnej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z., v ktorých posudzoval ústavnosť rozhodnutí založených na obdobných záveroch (sp. zn. I. ÚS 474/2013, IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 1/2012, II. ÚS 506/2011), na tom nič nezmenili.

46. Ani nález ústavného súdu sp. zn. Pl. ÚS 42/2015 neovplyvnil vyššie ustálený právny názor. Ako vyplýva z uznesenia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 323/2017 „nemožno stotožňovať právnu úpravu zákona č. 657/2004 Z.z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o tepelnej energetike“), ktorý upravoval primeranú jednorazovú náhradu za zriadenie vecného bremena a náhradu za vecné bremeno upravené v § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, keďže upravujú rozličné situácie, ktoré vyjadrujú rôznu formu obmedzenia v užívaní nehnuteľností. Kým pri obmedzení vlastníckeho práva podľa zákona o tepelnej energetike sa poskytuje náhrada za výmeru, v ktorej je vlastník obmedzený pri užívaní nehnuteľnosti v dôsledku uplatnenia zákonného vecného bremena držiteľom povolenia, a to pri výkone práv a povinností podľa § 10 ods. 1 zákona o tepelnej energetike, ktorých rozsah a frekvenciu nemožno vopred určiť, pri právnej úprave zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov vzniká k pozemku právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ak vlastník domu nie je vlastníkom pozemku, teda rozsah vecného bremena je určiteľný už pri jeho vzniku, t. j. od účinnosti zákona 1. septembra 1993“.

47. Je tomu tak aj pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z., ktorého rozsah je určiteľný už pri jeho vzniku.“

51. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že žalobca v dovolaní nastolil takú otázku, ktorá kumulatívne nespĺňa znaky otázky uvedenej v tomto uznesení najvyššieho súdu, resp. nenastolil otázku, ktorá by bola relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, nakoľko odvolací súd rozhodol v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, keď uzavrel, že z charakteru uplatneného práva žalobcu na zaplatenie náhrady za zriadenie vecného bremena je ustálené, že išlo o jednorazovú odplatu; nakoľko vecné bremeno v prospech žalovaného na pozemku, ktorý je momentálne vo vlastníctve žalobcu, vzniklo zo zákona ku dňu 01.07.2009 a vlastník pozemku si v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka o premlčaní neuplatnil nárok na odplatu v lehote 3 rokov od jeho vzniku, t. j. do 01.07.2012, jeho právo sa premlčalo, teda nárok na odplatu za zriadenie vecného bremena bol v čase kúpy pozemku so zákonným vecným bremenom žalobcom dňa 18.06.2014 už premlčaný.

52. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd konštatuje, že odvolací súd sa pri riešení predmetnej otázky neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej vo vyššie uvedených rozhodnutiach, preto vyhodnotil dovolanie žalobcu aj v tejto časti za nedôvodné.

53. S poukazom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP prípustné, preto ho podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP odmietol.

54. Dovolateľ žiadal tunajší súd o prerušenie konania, ktorý návrh odôvodnil tým, že na Ústavnom súde Slovenskej republiky prebieha konanie o súlade právnych predpisov, ktoré má zásadný význam pre rozhodnutie dovolacieho súdu v predmetnej veci (konanie vedené na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 719/2019 o súlade zákona č. 66/2009 Z. z. s Ústavou Slovenskej republiky začaté na návrh Okresného súdu Bratislava I). Dovolateľ navrhol konanie prerušiť do právoplatného skončenia konania o súlade právnych predpisov. Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn.

PL. ÚS 1/2020-20 z 15. januára 2020 odmietol návrh Okresného súdu Bratislava I pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

55. Vzhľadom na vyššie uvedené rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky neboli splnené zákonom stanovené podmienky, za ktorých súd konanie preruší, preto dovolací súd vo výroku I. tohto uznesenia rozhodol tak, že návrh žalobcu na prerušenie konania ako nedôvodný zamietol.

56. O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP a vyslovil, že žalovanému nepriznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

57. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.